

Erferis van Rutte

Opinie: We hebben een overheid nodig die een koers naar duurzaamheid durft uit te zetten

<https://www.trouw.nl/opinie/opinie-we-hebben-een-overheid-nodig-die-een-koers-naar-duurzaamheid-durft-uit-te-zetten~b276dd7c/>

Frans Vollenbroek en **Johan Vollenbroek** 25 juni 2024, 22.00

Nu de langstzittende premier die Nederland ooit gehad heeft, afscheid neemt, maken we de balans op. Vier achtereenvolgende kabinetten onder leiding van Mark Rutte kozen niet voor de toekomst en het belang van de volgende generaties. We hebben een regering nodig die de samenleving op sleeptouw neemt richting duurzaamheid.

Rutte I begon in 2010 met het regeerakkoord Vrijheid en verantwoordelijkheid. Dit kabinet werd gevormd door de VVD en het CDA, met gedoogsteun van de PVV. Rechts kan de vingers aflikken bij zo veel rechts beleid, zei Rutte. En passant werd het ministerie van Vrom afgeschaft zodat ondernemers konden gaan ondernemen zonder veel last te hebben van milieuregels.

Gelukkig trok de PVV in 2012 haar gedoogsteun in en kwam een einde aan Rutte I. De volgende verkiezingen maakten plaats voor Rutte II, dat bestond uit VVD en PvdA. Diederik Samsom en Rutte bouwden een brug tussen deze partijen en het regeerakkoord werd heel toepasselijk Bruggen slaan genoemd.

Het was een overeenkomst tussen partijen die normaal elkaars tegenstrever zijn, maar hun tegenstellingen opzij zetten om een verbond te sluiten tegen een andere partij: de PVV. Een monsterverbond, dat alleen maar kan standhouden als één van de partijen inbindt. Dit overkwam de PvdA: de milieu-ambities van Samsom verdampten. Hij werkte zelfs mee aan de totstandkoming van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), die in 2019 door de Raad van State ongeldig zou worden verklaard.

Zonder links

De verkiezingen in 2017 brachten de PvdA een historische nederlaag. Het aantal zetels ging van 38 naar 9. Het resultaat was dat er geen linkse partijen meer nodig waren om een nieuwe regering te vormen. Rutte III bestond uit VVD, CDA, D66 en de CU, 'het groenste kabinet ooit', kondigde Rutte aan.

Het regeerakkoord werd Vertrouwen in de toekomst genoemd. Maar het vertrouwen in het kabinet zakte in de jaren daarna tot een dieptepunt doordat het fout op fout stapelde. Denk aan de toeslagenaffaire, de stikstofcrisis, de wooncrisis, de zorgcrisis. Toch wist Rutte zich staande te houden. In 2021, 271 dagen na de verkiezingen, was Rutte IV een feit. Het bestond uit dezelfde partijen als het vorige kabinet. Rutte was van plan alle gemaakte fouten uit het verleden recht te zetten. Het klimaatbeleid werd geïntensiveerd, de stikstofcrisis werd aangepakt, de Groningers zouden worden gecompenseerd, de verhuurdersheffing afgeschaft, er werden allerlei beloften gedaan. De titel van het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst, klonk als een nieuw begin.

Van het oplossen van problemen kwam echter weinig tot niets terecht. Vele gedupeerden van de toeslagenaffaire bleven in de kou staan, evenals door aardbevingen getroffen

Groningers. Ook op het stikstofdossier werd niets bereikt, vooral omdat het verdienmodel voor natuurinclusief boeren niet van de grond kwam.

Demoniseren

En toen trok de VVD de stekker eruit, niet vanwege genoemde problemen, maar vanwege het 'migratieprobleem' dat eigenlijk geen probleem is, maar een oplossing voor de grote tekorten op de arbeidsmarkt. Het overgrote deel van de migranten zijn namelijk mensen die in de kassen werken en bij ASML.

Maar de VVD ging mee met de retoriek van de PVV door asielmigranten te demoniseren. Door het kabinet te laten vallen en publiekelijk te verklaren dat samenwerking met de PVV denkbaar was (Dilan Yesilgöz), werd de weg vrijgemaakt voor een verkiezingsoverwinning van Wilders partij. Na maanden van soebatten kwamen PVV, NSC, BBB en VVD tot een Hoofdlijnenakkoord met de titel Hoop, lef en trots. Opnieuw kan rechts zijn vingers aflikken. Hoop is het verlangen dat iets aangenaams werkelijkheid zal worden. Maar waar mogen we op hopen? De terugkeer van de mestderogatie, de uitzonderingspositie van Nederland om meer mest uit te mogen rijden, die ons water verder vervuult? Versoepeling van stikstofregels waardoor de natuur verder achteruit gaat? Dat belangenorganisaties met een ideëel doel de toegang tot de rechter wordt ontzegd?

Het Lef in het akkoord hebben we zeker nodig. Niet om in Brussel met de vuist op tafel te slaan opdat regels soepeler worden. Maar door het voortouw te nemen in de energie- en landbouwtransities.

Trots grenst aan hoogmoed

En dan Trots, een woord met vele betekenissen. In deze context lijkt het meest passend: 'groot gevoel van eigenwaarde tot uitdrukking komend in de behoefte niet toe te geven of zich niet ondergeschikt te maken'. Ofwel: Nederland laat zich niet de les lezen door Brussel. Maar trots is geen deugd, het is één van de zeven hoofdzonden en grenst aan hoogmoed. En we weten: hoogmoed komt voor de val.

Niet durven kiezen voor de toekomst is wat de kabinetten-Rutte verbindt. Dat durven kiezen is steeds harder nodig. We hebben een regering nodig die een koers durft uit te zetten, keuzes durft te maken. En uiteraard een overheid die zich aan de wet houdt.

[Frans Vollenbroek, oud-milieuambtenaar in Den Haag en Brussel, mede-oprichter van stichting Advocaat van de Aarde](#)

[Johan Vollenbroek, milieudeskundige, oprichter van milieuorganisatie MOB](#)

Lees ook:

Opinie: Verstoep in het Hoofdlijnenakkoord zit een gevaarlijke aanval op de democratie
Activistische organisaties 'zetten Nederland op slot', aldus het Hoofdlijnenakkoord. De Nijmeegse universitair docenten Lau Schulpen en Willem Elbers zien [een poging onze democratie te ondermijnen](#).

Een brief aan de koning: 'De nieuwe Rutte kan best een groen kabinet aanvoeren'
Johan en Frans Vollenbroek schreven een brief aan de koning, waarin ze hun zorgen uiten over het bestuur van Nederland. Een scherpe koersverandering is nodig, zeggen ze, [om de aarde leefbaar te houden](#).

Als de VVD zich aan haar liberale kernwaarden hield, stond Nederland er nu veel beter voor

De vrijheid die de VVD voorstaat is [niet los te zien van verantwoordelijkheid](#), betoogt Frans Vollenbroek van stichting Advocaat van de Aarde.